

# Otte historier fra den olympiske rodekasse

Af Peter Bistrup<sup>1</sup>

## *Danskfødt dronning fik maratonløberne til at løbe længere*

Først i 1923, mere end et kvart århundrede efter at det første maratonløb ved OL i Athen 1896 blev løbet, kunne man efter en del polemik blive enige om den 'rigtige' distance på løbet, nemlig 42,195 kilometer. Man kender ikke længden på løbet i Athen 1896. Det menes, at den har været et sted mellem 38 og 40 kilometer. I de følgende år skiftede distancen, men alle var dog enige om, at den skulle være omkring de 40 kilometer eller 25 miles. Måske kan det undre, at det netop blev de 42,195 kilometer, der blev løbet i London 1908, og ikke enten 40 kilometer eller 25 miles (= 40,234 km), hvilket jo nok har været det mest logiske. Måske var de 42,195 kilometer, der blev vedtaget på IAAFs kongres i Geneve i 1923, et kompromis mellem de medlemmer, der ønskede den metriske måleenhed, og de, der ønskede den imperiale.

At distancen i London 1908 blev 42,195 kilometer skyldes en danskfødt kvinde. Englands dronning Alexandra, datter af Christian IX og gift med den kongelige playboy, Edward 7. Da hendes kongelige højhed hørte om maratonløbet, der skulle starte ganske tæt ved den kongelige residens, Windsor Castle, 25 miles fra mållinjen på White City Stadium, forlangte hun startstedet flyttet til den østlige fløj af slot-

tet, så prinserne og prinsesserne kunne se løberne. Dronningen fik sin vilje og løbet blev forlænget med 1,218 miles, altså 1,961 kilometer.

Forlængelsen af løbet blev skæbnesvanger for manden, der passerede målstregen først, italieneren Dorando Pietri. Halvt bevidstløs af udmattelse vaklede han ind på stadion. Få meter fra mål kollapsede han, ude af stand til at rejse sig. Tililende stævnefunktionærer hjalp ham i mål, og derfor blev han diskvalificeret. Var løbet blevet afviklet over de planlagte 25 miles, var han sandsynligvis nået i mål uden hjælp som olympisk mester.

Om dronning Alexandra følte sig skyldig i italienerens triste skæbne, fordi hun fik løbet forlænget, vides ikke. I hvert fald kaldte hun ham op i kongelogen den følgende dag og overrakte ham en kostbar guldpokal.

I Gyldendals *Den Store Danske Encyklopædi* kan man læse om dronning Alexandra: »Hun opnåede en udtalt popularitet i England og udøvede stor godgørelse, men var uden politisk indflydelse«. I det mindste har dronning Alexandra haft indflydelse på, at fremtidens maratonløbere kom til at løbe et par kilometer længere, end man egentligt havde tænkt sig!

London Maraton, der er et af verdens største maratonløb med cirka 30.000 deltagere, er naturligvis 42,195 kilometer langt, men der løbes ikke på den samme rute som



*Den danskfødte dronning Alexandra overrækker sin trøstpræmie, en guldpokal, til den diskvalificerede Dorando Pietri.*

i 1908. Dels eksisterer White City Stadium ikke mere, og dels blev London som bekendt bombet under krigen, og ved genopførelsen er gadeforløb blevet ændret.

### *Da hudløse Søren sagde nej tak til OL sølv*

Arrangørerne af De Olympiske Lege i Stockholm i 1912 var heldige med vejret. Under det meste af legene skinnede solen fra en skyfri himmel, hvad der fik ekstra mange tilskuere til at besøge de konkurrencer, der blev afholdt udendørs.

Solen og varmen havde dog også en negativ indflydelse på konkurrencerne. Værst gik det ud over en kun 21-årig portugisisk

maratonløber, Francisco Lazaro, der fik hedeslag under løbet og døde. I øvrigt det første dødsfald under de moderne olympiske lege. Den danske favorit til guld i brydningens sværvægtsklasse, Søren Marius Jensen, gik det heldigvis ikke så galt, men solen fratog ham sandsynligvis enten en guld- eller en sølvmedalje.

Brydekurrencerne foregik dengang udendørs på stadion. Søren Marinus Jensen, der ved tidligere lege havde vundet to guldmedaljer og en bronzemedalje ved OL samt en VM titel og flere sølv- og bronzemedaljer ved VM og EM, havde efter de indledende kampe samt fire lange kampe mod finnerne Lindfors (60 minutter), Beckenius (90 minutter) og Pelander (60 minutter) samt englænderen Barrett (46 minutter) kvalificeret sig til semifinalen.

Det skal lige med, at englænderen havde indsmurt sin overkrop i vaseline, så Jensen havde besvær med at holde fast på ham. Dommeren beordrede dog efter fem minutters brydning englænderen til at få tørret vaselinen af. Om årsagen til at englænderen havde smurt sig ind var af forsættelige usportslige årsager, eller om det var for at beskytte sig mod den brændende sol, fortæller historien intet om. Men et middel til at beskytte sig mod solstrålerne havde i hvert fald været nyttigt for det danske guldhåb.

Nu mødte Søren M. Jensen i semifinalen den stærkeste af finnerne, Yrjö Saarela, som havde kastet ham efter tre minutter i de indledende kvalifikationskampe. Kampen blev usædvanlig langstrakt og hård og der var stort set ingen forskel på de to kæmper. Dog var der den lille forskel som afgjorde kampen: Finnen havde taget solbad inden OL. Søren Marinus Jensen derimod havde ikke skænket den side af 'træningen' en tanke, og han mødte frem til



*Brydeturneringerne i de olympiske lege i begyndelsen af 1900-tallet foregik udendørs. Her ses Søren Marinus Jensen i sin guldkamp med finnen Weckmann på det olympiske stadion i Athen 1906.*

turneringen hvid som et nykalket hus, og som turneringen skred fremad ændrede hans huds kulør sig fra hvid over lyserødt til mørkerødt. Han var solskoldet inden semifinalen begyndte. De tidligere kampe i den brændende sol havde taget hårdt på ham, og denne kamp mod Saarela, der kom til at vare tre timer, satte punktum for marchen mod OL-guldet. Efter 180 minutters brydning hang Søren's hud i laser, og han måtte give fortabt.

Søren Marinus Jensen skulle nu møde endnu en finne, Johan Olin, i kampen om sølv- og bronzemedaljerne. Her satte han imidlertid selv grænsen for selvpineriet, overlod finnen sølvmedaljen uden kamp og tog til takke med bronzemedaljen.

Danske brydere tilhørte verdenseliten i de første 50 år af det internationale bryde-

forbund, FILA's tid. I årene 1906 til 1948 hjemførte de danske brydere to guld-, tre sølv- og syv bronzemedaljer ved OL. Siden Henrik Hansen i 1948 vandt bronze i weltervægt (67 kg), har ingen danske brydere fundet vej til en plads på medaljepodiet.

### *Den jødiske langdistanceløber*

I sin bog *Undtagelsen – en krønike om jøderne i Norden* fortæller forfatteren Paul Hammerich om de kummerlige forhold, de finske jøder levede under i de første årtier af det 20. århundrede. Hovedparten af de finske jøder var efterkommere af den russiske zars soldater og altså på det nærmeste 'fødte' fjender af Finland i den brede befolknings øjne. Det var således mere en po-

litisk end racemæssig diskrimination, de finske jøder blev udsat for.

Heldigvis havde tilværelsen også sine lyspunkter, fortæller Paul Hammerich: »Som da jøden Elias Katz sammen med berømtederne Paavo Nurmi og Ville Ritola vandt guld i 3.000 m holdløb ved OL i Paris 1924. Det udlignede hundrede af nederlag for små jødedrenge, der af uforklarlige grunde ikke kunne blive medlemmer af de fine sportsklubber«.

Men historien om Elias Katz bliver ikke fortalt til ende af Hammerich. Elias Katz blev født i Turku den 22. juni 1901 som sønnesøn af en russisk-jødisk soldat. Hans store interesse i de helt unge år var dans. Man fortalte om hans store udholdenhed som danser at han på en aften gennemblødte tre stive knækflipper på grund af sine ihærdige udfoldelser på dansegulvet.



*Elias Katz (nr. 307), Paavo Nurmi (nr. 323) og Ville Ritola (nr. 329) efter den olympiske sejr i 3.000 m holdløbet ved OL i Paris 1924.*

Måske var det dansen, der gav ham den grundlæggende udholdenhed som løber. I 1919 løb han for første gang et 1.500 m løb. Det gjorde han så godt, at man i Turku's legendariske idrætsklub 'Turun Urheiluliitto' fik øje på ham og fik ham meldt ind. Det var den samme klub, hvor Finlands største sportsmand gennem tiderne, Paavo Nurmi, også var medlem.

Allerede året efter hørte Katz til blandt de bedste løbere i Finland. Han blev udtaget til at repræsentere Finland i 3.000 m forhindringsløb og 3.000 m holdløb ved OL i Paris 1924. Det blev til sølv i forhindringsløbet og til guld sammen med Nurmi og Ritola i holdløbet.

Elias Katz var i mellemtiden flyttet til Helsinki og var blevet medlem af den jødiske sportsklub 'Helsingfors Stjärnan' (senere 'Maccabi'). Da man i Tyskland erfarede, at en jøde havde vundet olympiske medaljer, opfordrede zionistiske kredse ham til at melde sig ind i Berlins store sportsklub 'Bar Kochba', den første store centraleuropæiske jødiske sportsklub (grundlagt 1898), som i slutningen af 20'erne havde adskillig tusinde medlemmer. Tilstedeværelsen af den olympiske guldvinder fik andre jødiske idrætsfolk til at melde sig ind i klubben.

I et forsøg på at kvalificere sig til OL i 1928 tog Elias Katz hjem til Finland året før. Her var han med på at stafethold, der to gange satte verdensrekord i 4x1.500 meter. En skade satte stopper for hans drøm om endnu en OL-medalje, og han tog atter til Berlin, hvor han dels løb for 'Bar Kochba' og dels var træner.

Hitlers overtagelse af magten i Tyskland fik atter Elias Katz på farten. I 1933 emigrerede han til Palæstina, hvor han oplevede svære tider. Hans forsøg på at slå sig ned som træner mislykkedes, og han måtte ernære sig ved hårdt fysisk arbejde som

bygningsarbejder – hvad der naturligvis var et positivt alternativ til den skæbne, der overgik hans trosfæller i Tyskland.

I 1936 giftede Katz sig og fik efter krigen et job som filmoperatør i en britisk militærforlæggelse, 'Tsrifim Camp' i Al Mugazi syd for Gaza. Efter en biografforestilling 2. juledag 1947 blev Elias Katz, der var den eneste jøde i lejren, skudt ned og dræbt af tre arabiske terrorister. Han kom altså aldrig til at opleve den nye jødiske stats tilblivelse knap fem måneder senere. Elias Katz ligger begravet i Rehovot. Hans datter lever i New Jersey hvor hun underviser i hebraisk i en jødisk skole. Hans to olympiske medaljer opbevares i sportsklubben 'Maccabi' i Ramat Gan.

## *Brødrene Ruud, Kongsberg*

Med de 24 medaljer ved OL i Salt Lake City cementeredes Norges position som verdens gennem tidernes stærkeste vintersportsnation. Siden vinter OLs start i 1924 har nordmændene vundet i alt 264 medaljer.

Hele 94 gange har en nordmand stået øverst på det olympiske sejrspodie. En af dem var Birger Ruud. Birger Ruuds forældre Sigurd og Mathilde Ruud fra den gamle sølvmineby Kongsberg i Norge indgik ægteskab i begyndelsen af det 20. århundrede og fik i årene 1904 til 1920 seks børn, fem drenge, Tormod, Sigmund, Birger, Øjvind og Asbjørn, samt datteren Gunvor. Tre af dem, Sigmund, Birger og Asbjørn udgjorde en brødretrio i international skisport, som verden hverken før eller senere har set magen til.

Den ældste, Sigmund, født 1907, var Skandinavien's første store alpine skiløber med et utal af internationale sejre i styrtløbs- og slalom- og kombinationskonkurrencer. Hans største præstation var dog den

olympiske sølvmedalje, han vandt i skihop ved OL 1928 i St. Moritz. Ved legene i Lake Placid 1932 blev han nummer syv.

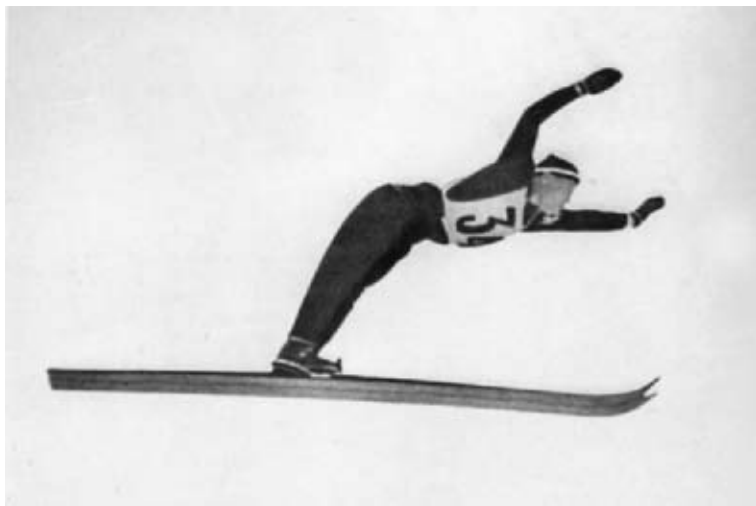
Den yngste, Asbjørn, født 1920, vakte sensation, da han som 18-årig vandt verdensmesterskabet i skihop i 1938. Krigen og den tyske besættelse af Norge stoppede hans sportskarriere. Da han som 28-årig havde sin olympiske debut i St. Moritz 1948 havde han passeret sin sportslige zenith og blev kun nummer syv.

Sigmunds og Asbjørns syvendepladser i 1932 og 1948 blev rammen om den mellemste af brødrene Ruud, Birgers, store karriere. Som skihopper debuterede Birger, ved OL 1932 i en alder af 20 år og vandt guld, en sejr han gentog i Garmisch Partenkirchen 1936. I Garmisch Partenkirchen deltog han også i den alpine kombinerede disciplin, hvor han i overlegen stil vandt styrtløbet med 4.4 sekunder til nærmeste modstander, men klarede sig så dårligt i slalom, at det bare blev til en samlet fjerdeplacering.

Krigen satte en stopper for Birger Ruuds internationale karriere, og den norske quislingeregering satte ham i fængsel i to år, fordi han nægtede at samarbejde med de folk, der ville benytte idrætten som et politisk propagandamiddel. Men efter befrielsen og løsladelsen fra fængslet i maj 1945 genoptog Birger Ruud træningen, og da det norske hold skulle til OL i St. Moritz i februar 1948, udtog skiforbundet den nu 36-årige veteran som leder og træner for det unge mandskab i hopkonkurrencen.

Dagen inden hopkonkurrencen skiftede vejret til storm, og den norske ledelse fandt, at der var en for stor risiko forbundet med at lade en af de unge debutanter hoppe. I stedet bad de træneren Birger Ruud overtage hans plads. Ruud gjorde som han blev bedt om, og til stor forundring for holdkammeraterne og resten af verden tog





*Birger Ruud, den mest berømte af brødrene Ruud, ses her i sit andet hop i Garmisch Partenkirchen 1936, hvor han vandt guldmedalje nummer to. Dette hop blev af dommerne bedømt som konkurrencens bedste med et suverænt svæv og perfekt skiføring.*

han sølvmedaljen for næsen af storfavoritten, landsmanden Thorleif Schjelderup, der sikrede tredobbelt sejr til Norge. Birger Ruuds klubkammerat fra Kongsberg, PETER HUGSTED, vandt guld.

Søskende med toppræstationer inden for vintersport er ikke et ukendt fænomen. Nævnes kan de franske Goitschel-søstre, Christine og Marielle, der vandt guld og sølv i slalom 1964, søskendeparret Andreas og Hanni Wenzel fra Lichtenstein, som til sammen vandt fem medaljer i 1976 og 1980, samt de amerikanske brødre Phil og Steve Mahre, der vandt guld og sølv i slalom 1984. Men ingen har som brødrene Ruud gennem hele to årtier sat et så stort præg på vintersport.

## *Sammenbidt vinder*

I norske skisportskredse glædede man sig over, at der ved vinter-OL i 1936 i Garmisch Partenkirchen var kommet fire gange ti kilometer skistafet på programmet. Hidtil havde der kun været de to individuelle løb over 18 og 50 kilometer ved OL.

Med den standard, norsk skisport havde

den gang, skulle en guldmedalje i stafetløbet være næsten 100% sikker. Skistafetten var første disciplin i 1936. De individuelle løb blev afviklet senere. Efter første skifte så det lyst ud for nordmændene. De var allerede 1.02 minutter foran det finske mandskab, der overraskende havde et forspring på 17 sekunder til svenskerne.

På andet skifte øgede nordmændene forspringet med yderligere 25 sekunder, et forspring, der på tredje skifte var reduceret med nogle få sekunder, så nordmændene nu var hele 1.23 minutter foran finnerne, der allerede havde benyttet deres tre stærkeste løbere, Nurminen, Karppinen og Lähde. Den norske ankermand Bjarne Iversen startede holdets sidste ti kilometer i den sikre forvisning, at han blot skulle gennemføre for at få sin guldmedalje, og inde på skistadion under den store hopbakke gjorde de mange norske tilskuere sig klar til heltemodtagelsen.

Men finnernes ankermand, den 28-årige skovhugger Kalle Jalkanen, ville det anderledes. I et sandt raserianfald forcerede han løjpen. Efter kun to kilometer havde han hentet 43 sekunder ind på den inteta-

nende Bjarne Iversen, som fik et mindre chok, da han ved fem kilometer-mærket hørte Jalkanens åndedrag lige bag sig. På blot fem kilometer havde Jalkanen altså hentet 1.23 minutter!

Men den hårde jagt havde taget på finnen, og da han på vej ned ad en stejl bakke et par kilometer senere tabte koncentrationen, gik det galt. Efter at have passeret en lille knold i bakken i højt tempo hamrede han skiene i sporet, og hans gebis røg ud af munden og havnede i sneen! Resolut bremsede han, vendte skiene og løb de 20-30 meter op ad bakken tilbage til 'ulykkesstedet', rodede efter gebisset i sneen, fandt det, lagde det i lommen og genoptog jagten på nordmanden, der nu var overbevist om, at guldet var hjemme.

Det var det ikke. Et par hundrede meter inden skistadion fik Jalkanen atter kontakt til den arme Bjarne Iversen, og for øjnene af de mange tusinde tilskuere blev han overhalet inde på stadion. Jalkanen kom i mål seks sekunder foran Iversen, og militær-orkestret, der skulle spille nationalhymnen til sejrsceremonien, måtte hurtigt udskifte noderne til »Ja vi elsker dette landet« med noderne til »Maamme«, den finske nationalsang.

På spørgsmålet om hvorfor Kalle Jalkanen ikke blot lod gebis være gebis i kampen om OL-guldet, svarede den stoute skovhugger sindigt, at et sådant tab ville have kostet ham flere måneders løn og således ruinere ham og hans familie. Den gang var man amatører, og der var ingen forsikringer for 'dumheder' begået under udøvelse af sportskonkurrencer.

To år efter, i 1938, indskrev Kalle Jalkanen atter sit navn i skisportshistorien, da han hjemme i Lahti vandt VM på 50 kilometer.

Den 5. september 1941 faldt Kalle Jalkanen for en sovjetrussisk kugle i kampen



*En udmattet Kalle Jalkanen, med tænderne i lommen, modtages i mål som sejrherre af den finske holdleder.*

om det Karelske næs, en skæbne som også tusinder af andre unge finner led. Der iblandt adskillige topidrætsmænd i mange sportsgrene.

### *Kaptajnen, blomsterne og tigerne*

En af de største skandaler ved OL i London 1948 var diskvalifikationen af den danske militaryrytter Niels Mikkelsen, der i konkurrencens sidste disciplin, ridebane-springning, red venstre om en blomsterdekoration mellem syvende og ottende forhindring og ikke højre om, som beskrevet i baneskitsen.

Arrangørerne havde i sidste øjeblik med blæk indført ændringen på den ophængte

skitse. De ryttere, der tilfældigvis overværede rettelsen, blev bekendtgjort med den, og i øvrigt sagde militærpersonen, der foretog rettelsen, at det var lige meget, hvilken vej man red. Desuden glemte arrangørerne at orientere de første ryttere, der varmede deres heste op, deriblandt Niels Mikkelsen.

Det danske hold bestående af Erik Carlsen på 'Esja', Kaj Aage Krarup på 'Rollo' og Niels Mikkelsen på 'Sct. Hans' var inden ridebanespringningen i vinderposition i den prestigefyldte holdkonkurrence. Alle tre havde klaret sig fint i førstedagens dressur, hvor holdet endte på fjerdepladsen. Efter andendagens steeple chase, hvor de tre gik fejlfrit, var det danske hold i spidsen, og kun en diskvalifikation i tredjedagens springkonkurrence kunne reelt fratage Danmark sin første OL-medalje i holdkonkurrencen.

Diskvalifikationen kom.

Som dagens første danske rytter i konkurrence nåede Niels Mikkelsen at springe 9 af de 12 forhindringer med kun ét nedslag, inden han blev diskvalificeret. Undervejs havde han foretaget den famøse passage af blomsterdekorationen den gale vej rundt. Selv med refusion på de tre sidste forhindringer ville holdet have vundet bronze, hvis man indregner resultaterne fra de to øvrige danskere på holdet, som red godt sener på dagen. En enkelt nedrivning havde givet guld.

Men trods protester fik Niels Mikkelsen ikke lov til at ride om, og han og holdkammeraterne måtte se medaljen fortone sig i horisonten. Flere ryttere fra andre nationer måtte dele skæbne med danskeren. En hollænder, der havde hørt militærpersonens bemærkning om, at man måtte ride begge veje, fik at vide, at denne ingen kompeten-



*Kaptajnløjtnant Niels Mikkelsen og »Sct. Hans« i den eneste nedrivning ekvipagen lavede inden den fatale diskvalifikation.*



ce havde til udtalelsen. Diskvalifikationen stod ved magt, og USA vandt foran Sverige og Mexico. At danskerne et halvt år senere modtog en beklagelse af det internationale rideforbunds kongres, gav jo ingen medaljer.

Som sine holdkammerater var Niels Mikkelsen officer – kaptajn i det beredne artilleri. Han blev pensioneret som 53-årig i 1955, udkøbte sine to tjenesteheste og sluttede sig til Cirkus Benneweis, hvor han i flere år red dressur. En sæson havde Benneweis en engelsk domptør, der optrådte i et dressurnummer med nogle kæmpestore bengalske tigre. Domptøren havde fortalt Niels Mikkelsen, at det var forbundet med den yderste livsfare at gå ind i buret til de store katte – kun han selv var i stand til det. Niels Mikkelsen holdt stejlt på, at han også var i stand til det og væddede en flaske cognac med domptøren. Trods forbud fra direktør Benneweis gik Mikkelsen ind i buret.

Da han nogle måneder senere var blevet udskrevet fra hospitalet oven på svære kvæstelser, frygtelige sår og en længere rekreation, blev han indmeldt i den eksklusive engelske klub 'Face to face', hvis medlemmer skal have overlevet en kamp mod en tiger. Han fortsatte endnu nogle år i cirkus og var derefter berider på Hjortekær ridekole. Han døde 62 år gammel i 1964 og blev begravet i hjembyen Hinnerup, ført til graven af en hestetrukket vogn med hans egen opsadlede hest fastgjort til vognen. Efter jordfæstelsen blev hesten skudt. Ingen måtte ride på den efter ham.

## *Tog til OL for at lære – vandt guld*

Dansk idræt ventede sig en hel del af de to kanoroere Aksel Duun og John Rasmussen ved OL i Helsinki i 1952. To år tidligere

havde de nemlig padlet sig til en fjerdeplads ved VM på Bagsværd Sø, hvilket vakte stor opsigt.

Kanoroerne stod i disse år i skyggen af kajakroerne, der ved OL i London vandt en guld- og to sølvmedaljer og ved omtalte VM på Bagsværd Sø i 1950 vandt en guld-, tre sølv- og en bronzemedalje. Nu lysnede det for kanofolket. Så skete det besynderlige, at Aksel Duun og John Rasmussen slet ikke kom med til Helsinki!

De blev nemlig besejret i udtagelseskonkurrencen af et helt ukendt par, den 24-årige Finn Haunstoft og den kun 18-årige Peder Rasch fra den lille klub Skovhuskoloniens Kanoklub ved Furesøen, der aldrig tidligere havde gjort sig bemærket. Peter Rasch var først kommet hjem fra tjeneste på hospitalskibet 'Jutlandia' i Korea i begyndelsen af maj, deres konkurrencekano fik de først leveret i midten af juni, og kort før Legene kom de oven i købet i overtræning, så de ifølge Rasch knap kunne padle 100 meter.

Inden afrejsen til Helsinki i juli fik Haunstoft og Rasch gode og velmenende råd fra de slagne konkurrenter fra udtagelsesløbet om nu at tage ved lære af berømt-hederne ved det store stævne, så de måske i fremtiden kunne tilkæmpe sig gode placeringer ved internationale regattaer. Det er muligt, at de to danskere lærte et og andet af deres konkurrenter. Omvendt lærte konkurrenterne til gengæld, at man ikke skal undervurdere totalt ukendte modstandere.

I indledende heat den 28. juli kl. 12.00 besejrede Haunstoft og Rasch Tjekoslovakiet storfavoritter Brzásk-Felix og Koudrna med uhørte 10,4 sekunder. I finalen samme dag kl. 17.40 gentog de sejren over tjeckerne, nu med en mindre margen, nemlig 4,6 sekunder. Ikke desto mindre var og er dette den største margen et olympisk mesterskab nogensinde er blevet vundet med i denne bådtype.



*Peter Rasch og Finn Haunstoft på vej mod sejren i toerkano ved OL i Helsingfors 1952. Hverken før eller senere har en olympisk sejr i denne disciplin været så overlegen.*

Året efter skiltes Haunstofts og Raschs veje. Haunstoft fortsatte nogle år endnu med nye makkere, mens Rasch flyttede til Canada. Sidstnævnte, der med sine kun 18 år og 57 dage er den yngste mandlige OL guld-vinder i kano- og kajaksporten, døde i Vancouver i 1988. Efter hans eget ønske blev hans aske spredt ud over Furesøen.

### *Da klinger i muld ...*

Under en forårsgravning for en villaejer i en have i Rødovre i 1950 ramte havemanden Christian Olsens spade en metalgenstand. Han samlede genstanden op. Det viste sig at være en olympisk bronzemedalje fra 1936.

Området, hvor Christian Olsen gravede

medaljen frem, var kendt for at have en del unge kvinder boende, som under den tyske besættelse i årene 1940-45 modtog gentagne besøg af værnemagtens soldater. Christian Olsen beholdt medaljen, men forærede den senere til sin datterdatter Grete Ernstsens.

Grete Ernstsens mente, at en olympisk medalje var af så stor værdi, at hun sendte den til DIF's daværende formand Gudmund Schack for at han kunne undersøge, om nogen savnede medaljen. Gudmund Schack returnerede den senere, da han ingen ejer til medaljen kunne finde. Danmark vandt som bekendt kun tre bronzemedaljer i 1936, og ingen af indehaverne af disse, svømmeren Inge Sørensen, bokseren Gerhard Pedersen og rytteren Hans Lunding, savnede deres medalje. I sit brev med medaljen til Grete Ernstsens, dateret 5. februar 1970, takker DIF-formanden for hendes ulejlighed og påpeger, at det eventuelt kan være en udlænding, der har tabt medaljen.

Men 31 år senere, i april 2001, dukkede Grete Ernstsens op i Danmarks Idræts-Forbunds bibliotek med medaljen. Den burde befinde sig i forbundets varetægt, mente hun, og vi modtog den med tak. Medaljens forside viser fem atleter, symboliserende fem verdensdele, trækkende i hvert sit tov til den olympiske klokke. Denne klokke, der fandtes på Berlins olympiske stadion i 1936, er afbildet på medaljens bagside med teksten (Ich) 'rufe die Jugend der Welt!' i gotisk skrift under den tyske ørn, siddende på de fem olympiske ringe. Signaturen på kunstneren der designede medaljen, Otto Plazek, findes ligeledes på medaljens bagsiden.

En hurtig undersøgelse viste hurtigt, at der ikke var tale om en præmiemedalje, men en erindringsmedalje. I følge den officielle rapport fra de olympiske lege 1936 i

Berlin er medaljen slået i 20.000 eksemplarer og uddelt til samtlige deltagere og funktionærer i legene. Desuden modtog deltagerne i de såkaldte 'Sternflug', 'Autosternfahrt', 'Radsternfahrt' samt de brevuejere, der havde deltaget i åbningsceremonien medaljen.

Hvordan medaljen så er havnet i en have i Rødovre, kan man kun gisne om. Måske har en tysk soldat, der på en eller anden

måde har medvirket i OL i Berlin, foræret den til en af de danske piger i området. Pigen har måske senere været knap så stolt af sin fortid sammen med værnemagtens repræsentanter, at hun har gravet den ned i haven, hvor den så lå indtil forårsgravningen i 1950. Hvem ved? Nu findes medaljen i hvert fald på Danmarks Idræts-Forbunds bibliotek.



*Erindringsmedalje og ikke en OL-medalje fra OL i Berlin i 1936.*

## Noter

1. Se forordet s. 10 sp. 2.